נט: ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

והא פריה ורביה. תימה מנא לן דלא נאמרה לבני נח ומי מסוס דלא מחייב ליה כהדי שבע מצות הא אמר לעיל (דף נח:) קוס עשה לא קא מחייב וי"ל דשב ואל תעשה נמי הוא דמי שמצווה על פריה ורביה מצווה אלא להשמיט זרע:

לכל דבר שבמנין. פ"ה דכל דבר הנאסר במנין אפי' קבעו זמן לדבר צריך מנין אחר להתירו כשיעבור הזמן ושוב (מזר) [ופי' אל תגשו אל אשה (שמות יט)] לא הוה ביה זמן והא דכתיב (שם) היו נכונים לשלשת ימים הייו לקבל התורה ביום השלישי אבל דבר הקבוע לזמן יעבור הזמן ומותר מאליו וכ"ת אי בדבר שנגזר סתם פשיטא שצריך מנין אחר להתירו אלעזריך סד"ל כיון דבטל דבר שנאסר עבורו ממילא הותר כגון הכא שנאסרו בתשמיש כדי לקבל התורה וכי הכיא דפ"ק דבילה (דף ה. ושם) דכרם רבעי היה עולה לירושלים מהלך יום לכל לד כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות דתף לאחר מורכן הוצרך מנין אחר להתירו [מקיש]

והרי מילה שנאמרה לבני נח דכתיב [1]ואתה את בריתי תשמור ונשנית בסיני [2]וביום השמיני ימול לישראל נאמרה ולא לבני נח ההוא [3]למישרי שבת הוא דאתא [4]ביום ואפילו בשבת והרי פריה ורביה שנאמרה לבני נח דכתיב [3]ואתם פרו ורבו ונשנית בסיני [4]לך אמור להם שובו לכם לאהליכם לישראל נאמרה ולא לבני נח ההוא [5]לכל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו הוא דאתא אי הכי כל חדא וחדא נמי נימא משום מילתא איתני הכי קאמר אזהרה מיהדר ומיתנא בה למה לי ואין לנו אלא גיד הנשה בלבד ואליבא דר' יהודה הני נמי לא איתני הני איתני לשום מילתא בעלמא הא לא איתני כלל אי בעית אימא מילה [6]מעיקר' לאברהם הוא דקא מזהר ליה רחמנא ואתה את בריתי תשמור אתה וזרעך אחריך לדורותם אתה וזרעך אין אינש אחרינא לא אלא מעתה בני ישמעאל לחייבו [5]כי [2]ביצחק יקרא לך זרע בני עשו לחייבו [3]ביצחק [7]ולא כל יצחק מתקיף לה רב אושעיא אלא מעתה בני קטורה לא לחייבו האמר ר' יוסי בר אבין ואיתימא ר' יוסי בר חנינא [6]את בריתי הפר [8]לרבות בני קטורה אמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון לא הותר לו בשר לאכילה דכתיב [7]לכם יהיה לאכלה ולכל חית הארץ ולא חית הארץ לכם וכשבאו בני נח התיר להם שנאמר [8]כירק עשב נתתי לכם את כל יכול לא יהא אבר מן החי נוהג בו ת"ל [9]אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו יכול אף לשרצים ת"ל אך ומאי תלמודא א"ר הונא דמו מי שדמו חלוק מבשרו יצאו שרצים שאין דמם חלוק מבשרם מיתיבי [10]ורדו בדגת הים מאי לאו לאכילה לא למלאכה ודגים בני מלאכה נינהו אין כדרחבה דבעי [9]רחבה הנהיג בעיזא ושיבוטא מאי [10]ת"ש ובעוף השמים מאי לאו לאכילה לא למלאכה ועופות בני מלאכה נינהו אין כדבעי רבה בר רב הונא דש [9]באווזין ותרנגולין לר' יוסי ברבי יהודה מאי תא שמע [10]ובכל חיה הרומשת על הארץ ההוא [9]לאתויי נחש הוא דאתא דתניא [10]ר"ש בן מנסיא אומר חבל על שמש גדול שאבד מן העולם שאלמלא [11](לא) נתקלל נחש כל אחד ואחד מישראל היו מזדמנין לו שני נחשים טובים אחד משגרו לצפון ואחד משגרו לדרום להביא לו סנדלבונים טובים ואבנים טובות ומרגליות ולא עוד אלא שמפשילין רצועה תחת זנבו ומוציא בה עפר לגנתו ולחורבתו [9]מיתיביה [10]ר' יהודה בן תימא אומר אדם הראשון מיסב בגן עדן היה והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין הצייץ בו נחש וראה בכבודו ונתקנא בו התם בבשר היורד מן השמים מי איכא בשר היורד מן השמים אין כי הא דר"ש בן חלפתא הוה קאזיל באורחא פגעו בו הנך אריותא דהוו קא נהמי לאפיה אמר [11]הכפירים שואגים לטרף נחיתו ליה תרתי אטמתא חדא אכלוה וחדא שבקוה אייתיה ואתא לבי מדרשא בעי עלה דבר טמא הוא זה או דבר טהור א"ל אין דבר טמא יורד מן השמים בעי מיניה ר' זירא מר' אבהו ירדה לו דמות חמור מהו א"ל יארוד נאלא הא אמרי ליה אין דבר טמא יורד מן השמים: ר"ש אומר אף על הכישוף: מ"ט דר"ש דכתיב

מכשפה

והרי מילה. לישראל נאמרה ולא לבני נח דלא חשבה גבי שבע מצות: **לכל דבר שבמנין.** לא נשנית בסיני דלא מפני שאסר להם תשמיש שלשה ימים קודם ממן תורה ולאחר שלשה ימים הוצרך להתיר להם ואע"ג דממילא משתמע התירא דהא שלשה ימים הוא דאסר והרי עברו אשמעינן קרא לכל דבר הנאסר במנין כ"ד אע"פ שקבעו זמן לדבר צריך למנות פעם אחרת להתירו כשעבר הזמן: **אי הכי.** כל שבע מצות שחזרו ונשנו בסיני נימא נמי כל אחת ואחת הוצרכה לשנות על דבר כגון עבודת כוכבים לפרש מיתה ועבודות האסורין בה וכן גלוי ערוות לפרש עונשין וניתא דכולהו לא נשנו ולישראל נאמרו ולא לבני נח: **תזהיר מהדר ומיתנא בה למה לי.** למהדר ומיכתב אזהרה דידהו אלא ש"מ להזהירה לבני נח ולישראל אמאי: **הני נמי.** מילה ופריה ורביה הא לא איתני דהא אמרת למילתא הוא דאיתנו כלל ומשום הכי לא מחייב ליה דנהיגו בה: **הא.** דגיד הנשה לא איתנו כלל ומשום הכי לא מחייב להו בהדיה ומיהו הגך נמי מן האמורות לבני נח ולא נשנו בסיני הם ולישראל נאמרו ולא לבני נח מסיני ולהלן: **ואיכצעים אימא מילה.** ודאי מסיני נאמרה לעיקר מצותיה ודקשיא לך הא אמר ר' יוסי כל שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה הא דלא מחייב ליה לגבי מצות בני נח משום דמילה לאו לבני נח נאמרה אפי' מקודם סיני אלא לזרע אברהם לאחריה והשתא נמי זרע אברהם דהייגו ישראל הוא דנהיגי בה: **בני ישמעאל לחייבו.** השתא: **בני קטורה.** אותן ששה שנולדו לאברהם הן עצמן לא לחייבו וניתא השתא דלא מל אברהם כל בניו שהיו לו בחייו: **לרבות בני קטורה.** אותם ששה לבדם ולא זרעם אבל אברהם נצטוה לכל הנולדים לו: **לא הותר בשר באכילה דכתיב הנה נתתי לכם את כל עשב וגו'.** לכם ולחיות נתתי העשבים והאילנות ואת כל ירק עשב לאכלה אבל לא חית האדם נתונה לכם: **כירק עשב.** שהפקרתי לאדם לאכול נתתי לכם מעכשיו את כל אפי' בהמות וחיות: **יכול אפילו לשרצים.** יהא אבר מן החי אסור להם: **ת"ל אך.** מיעוט וכל אכין וקרקן מעוטין: **מאי תלמודא.** היכי משמע דשרצים ממעטי מיניה דילמא בהמה וחיה ממעטינן מיניה ולא שרצים: **אמר רב הונא דמו.** אלו דמו יתירא הוא דהוה לי' למכתב בשר בנפשו לא תאכלו דהייגו בעוד שהנפש בו אל תאכלו את בשרו אלא בנפשו דמו למה לי וכי לא ידענא דנפש זהו הדם אלא לומר לך מי שדמו חלוק מבשרו שהדם קרוי נפש והבשר בשר יצאו שרצים שאין דמן חלוק מבשרן שאין דמם קרוי דם שבשהוהרו ישראל על הדם לא הוהרו על דם שרצים משום דם אלא משום שרצים שבשר והכי אמרינן בברייתות בפ' דם שחיטה (דף כא:) דם שרצים התרו בו משום שרץ לוקה משום דם אינו לוקה: **בדגש הים.** לאדם הראשון נאמר: **הנהיג בעיזא ושיבוטא.** קשר קרון לדג שניים ולעז ניבשה על שפת הים ושניהם מנהיגין אותו: **מהו.** לוקה משום מהיגא בכלאים או לא. מורם בשור ובמומר לאו דוקא דכל תרי מיני נמי אסירי בש"ק בשור שנגח את הפרה (נד:): **דש בחווזין ותרנגולין לרבי יוסי בר' יהודה מהו.** בהשוכר את הפועלים (כ"מ לא:) תנן היה עושה בידיו אבל לא ברגליו ברגליו אבל לא בידיו הרי זה יאכל דכתיב (דברים כג) כי תבא בכרם רעך וגו' בגיאת פועל הכתוב מדבר ר' יוסי בר יהודה אומר אינו אוכל עד שיעשה בידיו וברגליו וקמבעיא ליה לרבה דש בחווזין ותרנגולין שאין להם רגלים מהו מי עבר עליהו משום לא תחסום שור (שם כה) או לא ידיו ורגליו בעינן בשור וליכא או דילמא כל כחו בשור בעינן והא איכא. אלמא בני מלאכה נינהו: **וכלל היה הרומשת.** ואי לאו לאכילה חיות בני מלאכה נינהו: ומשני **ההוא לאתויי נחש.** ולמלאכה דנחש בר מלאכה נינהו קודם שנתקלל ילך על גחון: **חבל.** [12]הפסד לשון אהבה כל חבל לשון צער וקבל הוא. כלומר [12]הפסד בא לעולם ויש לקבול על שמש וכו': **מנדלבונין.** שם אבן טוב: **נוטין לו בשר.** אלמא הותר לו לאכול בהמות וחיות: **נהמו לאפיה.** לאכלו: **ירדה דמות חמור מהו.** מי אמר הא ולאי דבר טמא הוא ואסור: **ירוד נאלא.** [9] מנין שוטה. עוף ששמו מנין והוא שוטה ובוכה ומקפיד תמיד וכל מנין [9]דנמקרא מתרגמינן ירודין: **הא אמרו ליה אין דבר טמא יורד מן השמים.** ודבר שאינו הוא ואם ישנו טהור הוא:

מכשפה

עין משפט נר מצוה

א (מיי' פ"ח מהל' מלוה הל' ט טוש"ע י"ד סי' רסו סעי' כז):
קיג ב ג ד מיי' פ"י מהלכות מלכים הלכה ז:
קיד ה מיי' שם הל"י:
ו (מיי' פ"ט מהל' מלכים הלכה חן):

תורה אור השלם

1. ויאמר אלהים אל אברהם ואתה את בריתי תשמר אתה וזרעך אחריך לדרתם:
בראשית יז ט
2. וביום השמיני ימול בשר ערלתו:
ויקרא יב ג
3. ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו בה:
בראשית ט ז
4. לך אמר להם שובו לכם לאהליכם:
דברים ה כז
5. ויאמר אלהים אל אברהם אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לך זרע:
בראשית כא יב
6. וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה את בריתי הפר:
בראשית יז יד
7. ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע אשר על פני כל הארץ ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זרע זרע לכם יהיה לאכלה: ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רומש על הארץ אשר בו נפש חיה את כל ירק עשב לאכלה ויהי כן:
בראשית א כט-ל
8. כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל:
בראשית ט ג
9. אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו:
בראשית ט ד
10. ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיה הרמשת על הארץ:
בראשית א כח
11. הכפירים שאגים לטרף ולבקש מאכל אכלם: תהלים קד כא

מסורת הש"ס

א) [שבת קלב:], ב) [ביצה ה.], ג) [נדרים לא.], ד) כ"ק כה., ה) כ"מ לא:, ו) [מדר"ר פ"ל], ז) [עי' תוספות מגילה כא.], ח) [בתרי"ט פ"ח מיתת ר' יהודה בן בתירא], ט) [ערלאה לל"ל הספרד], י) [עי' כרש"י כרש"י דכתובות מנו: ד"ה יארוד], כ) פ"ח תחה, ל) [עי"ש תוס' ביצה ה. ד"ה כל דבר],

גליון הש"ס

גמ' לאתויי נחש. עי' פסחים דף כ"ד ע"ב תוס' ד"ה ביצעה. ונדה דכ"ג ע"א תוס' ד"ה נמי: שם מיתיבי היה ר"י בן תימא אומר. עי' לעיל דף נו ע"ב תוס' ד"ה אכל: רש"י ד"ה ירוד נאלא תנין שושה. עי' תוכות תוה יאור מומן קנ"ב דבר נמחל בזה:

מוסף רש"י

ביום ואפילו בשבת. מצלת כתיב בסמיני ימול (שבת קלב.). **ביצחק ולא** כל יצחק. ושמו אינו נקרא זרע ליצחק (נדרים לא.). **לכם יהיה לאכלה ולכל** חית הארץ. הטיה לכם הכתוב בהמות וחיות למאכל ולא הרשה לאדם ולאמתי להמית כריה ולאכול בשר. אך כל ירק עשב יאכלו יחד סולם (בראשית א כט). **כירק עשב.** שהתרתי לאדם הראשון (שם). הנהיג בעיזא ושיבוטא. קשר קרון לגז ולג זה לג על המים וזה מושך עמו על שפת הים (ב"ק נה.). **דש** באווזין ותרנגולין. לאדם לסס ירים להשען וכל מעשיהם על רגליהן (ב"מ צא:). **חבל על שמש** גדול. כל חבל שכ"מ לשון חבלה והפסד הוא (חולין ע:) הפסד ובגמת נפש היא (ריבמות קכב.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com